

OP DE HOOGTE

Augustijns Centrum
de Boskapel

Maart 2008

“... bij tijd en wijle van mening verschillen zonder haat,
alsof iemand het oneens was met zichzelf
en juist door die schaars voorkomende onenigheid
fleur geven aan de eensgezindheid van meestal ...” “
(Augustinus, *Belijdenissen*, IV,8,13,p.113)

Colofon :

Op de Hoogte is het bulletin van de Boskapelgemeenschap.
Het biedt ruimte voor Boskapellers en andere bezoekers
van de kapel om te schrijven of te lezen over zaken die de
gemeenschap van de Boskapel of de kerkgemeenschap in
het algemeen raken.

Ook geeft het informatie over vieringen in de kapel en
andersoortige informatie over activiteiten die vanuit de
Boskapel worden ondernomen.

Op de Hoogte verschijnt 10 maal per jaar.

Redactie:

Mechy Dolmans-van Oosterhout,
Gerard Willems (beiden eindredactie),
Chris Dijkhuis en Jan Garnier
e-mail : gerard.m.willems@planet.nl
Schoutstraat 23, 6525 XR Nijmegen 024 3554903

Lay-out en druk:

Helma Bertels, Myriam Devos, Hans Thoonen
(e-mail jgmthoonen@hetnet.nl)

Abonnementen:

Na schriftelijke aanmelding ontvangt u voor 9 euro een jaar
lang *Op de Hoogte* thuis

Adres Boskapel:

Graafseweg 276
6532 ZV Nijmegen
tel/fax 024-3776968 bgg 024-3726610
homepage: www.boskapel.nl
e-mail: a.c.boskapel@wannadoo.nl
Postbank: 22.06.916, Rabobank: 15.78.32.856
t.n.v. Rector Boskapel

VOORWOORD

In dit nummer zien we weer hoe snel de tijd gaat. In de liturgiekalender bereiden we ons alweer voor op het feest van het licht en gaan we eerst door de Goede Week. Dan volgt de vaste rubriek met berichten uit het Bestuur. Jan Broeders schrijft vervolgens een nadere toelichting op het doel van onze vastenactie. Als diepere achtergrond bij onze beleving van de vastentijd biedt Julia van Wel ons een overweging over inkeer en ommekeer.

Chris Dijkhuis vervolgt zijn reeks artikelen over Augustinus' De Civitate Dei. Een reeks die op de aandacht van een groeiend aantal lezers mag rekenen. Dan een kort intermezzo met een belichting van onvermoed talent in onze Boskapel, met gescande foto!

De Leesgroep bericht over haar laatst gelezen, deze keer niet fictionele, roman vol met menselijke problemen, goedheid, liefde en oorlogsverschrikkingen.

Tot slot een aantal mededelingen vanuit de Amnesty groep, de Titus Brandsma vereniging, De Verwondering en De Roerom.

De redactie wenst u een goede verdere vastentijd in voorbereiding op Pasen en een 'Goede' Week met veel innerlijke ruimte waarin het licht van Pasen zijn heilzame werk mag doen.

Gerard Willems.

LITURGIEKALENDER

Goede week 2008

Zondag 16 maart: PALMZONDAG

- 10.30u: Eucharistieviering
- de kinderen kunnen hun palmpasen meebrengen
- na de viering kunnen plaatsbewijzen voor de Paaswake worden opgehaald. Uw bijdrage komt ten goede aan een fonds voor financieel minder draagkrachtige studenten in Bolivia

Woensdag 19 maart: VIERING VAN GEBED EN VERGEVING
als voorbereiding op Pasen

Donderdag 20 maart: WITTE DONDERDAG

- 19.30u: Avondmaalsviering in carré-vorm rond het altaar.

Vrijdag 21 maart: GOEDE VRIJDAG

- 19.30u: Waken en bidden rondom het kruis
- Gelegenheid om geel-witte bloemen bij het kruis neer te leggen

Zaterdag 22 maart: PAASZATERDAG

- 20.00u: Paaswake
- Thema: Poort naar nieuw leven

Zondag 23 maart: PAASZONDAG

- 10.30u: Paasviering
- er is vandaag ook kindernevendienst
- op 2^e paasdag geen viering

toelichting bij
onze Vader en vredeswens

Het *onze Vader* markeert de overgang van het tafelgebed naar de communie. We houden ons aan de tekst van de katholieke traditie. Door de nieuwe bijbelvertaling van 2004 is er ook een nieuwe tekst van het oecumenische *onze Vader* in omloop gekomen. We hebben deze tekst een jaar lang gebruikt, maar zijn toch weer teruggekeerd naar de oude vertaling. Een jongere vatte het gevoel van velen samen toen ze zei: 'De nieuwe tekst moet ik lezen, en dan kan ik hem niet uit mijn hart bidden.' Bij een oecumenische viering gebruiken we deze tekst overigens wel.

Na het *onze Vader* volgt *de vredeswens*. Inhoudelijk is deze wens gekoppeld aan de evangelielezing van de zondag. Je wenst elkaar de vrede zoals Jezus Christus die bracht in woord en daad. Het gaat om een gebaar van geven én ontvangen. Vrede kun je niet maken. Het kan hoogstens ontstaan, waar mensen geven en ontvangen. 'De vredeswens is hiermee een soort godsdienst oefening', zegt de liturgist Ad de Keyzer. De vredeswens bewerkstelligt *communio*, gemeenschap en gaat vooraf aan de communie. Om zo'n gebaar naar elkaar toe als 'stijve Hollanders' te maken, moeten wij onze grenzen verleggen. Maar durven we eenmaal, dan ervaar je dat er door de vredeswens ook echt iets van een 'wij' ontstaat.

VAN DE BESTUURSTAFEL

Medewerkeroverleg

De coördinatoren van de werkgroepen in de Boskapel zijn voor 3 maart 2008 uitgenodigd voor het Medewerkeroverleg. Het overleg begint om 20.00 uur en wordt gehouden in de koffiezaal van de Boskapel. De agenda met bijlagen is inmiddels verzonden.

Overleg tussen bestuur / Orde der Augustijnen

Op 12 maart 2008 vindt overleg plaats tussen het Boskapelbestuur en de Orde van de Augustijnen. Tijdens deze bespreking zal de stand van zaken van de verzelfstandiging aan de orde komen. Belangrijke besluiten zullen niet genomen worden tijdens de beraadslaging.

Verlichting in de koffiezaal

Aangezien de kwaliteit van de verlichting in de koffiezaal te wensen overliet, zijn de lampen vervangen door spiegelreflektorlampen. Daardoor is er meer licht gekomen in de zaal, die daardoor prettiger te gebruiken is.

Jaarplan 2008

Het jaarplan 2008, dat reeds per e-mail aan de coördinatoren van de werkgroepen is verzonden, is nu ook op papier beschikbaar. Het jaarplan geeft weer een goed inzicht in de plannen, die de diverse groepen in onze Boskapel voor dit jaar in petto hebben. Als U belangstelling hebt, kunt een exemplaar meenemen.

Henny Peters, voorzitter Boskapel bestuur

NOGMAALS ONZE VASTENACTIE

Dit jaar staat onze vastenactie in het teken van Bolivia. We willen arme studenten van de katholieke universiteit van La Paz – waar pater Hans van Berg momenteel rector magnificus is – financieel ondersteunen.

Pater van de Berg vraagt speciaal onze aandacht voor María Viscarra en voor Reynaldo Rodrigo.

Maria is gehandicapt geraakt, doordat zij als baby van zeven dagen van tafel is gevallen. Evenals haar oudere broer en zus kan zij echter goed leren. Alle drie de kinderen hebben met goede resultaten de middelbare school doorlopen. (Paters van Don Bosco verzorgen in heel Bolivia voortgezet onderwijs voor leerlingen van wie de ouders de particuliere scholen niet kunnen betalen.) Nu studeren alle drie de kinderen op de katholieke universiteit. Hun vader en moeder kunnen dat niet bekostigen. Vader verdient als gymnastiekleraar niet meer dan € 130 in de maand. Moeder heeft twee banen: zij is op de eerste plaats lerares huishoudkunde op een basisschool. Daarmee verdient ze € 30 in de maand. Daarom heeft zij er nog een winkeltje met cosmetica bij. In goede maanden levert dat een extra inkomen op van € 70. Een totaal maandinkomen van € 230 is voor een gezin met drie studerende kinderen zelfs in Bolivia te weinig om alles te bekostigen. Pater van de Berg wil dit meisje met een handicap kansen op een goede toekomst te bieden. Daarvoor heeft hij onze hulp nodig.

Van Reynaldo zijn vooral de familieomstandigheden betreurenswaardig. Zijn vader heeft zeven jaar geleden het gezin verlaten. Moeder leidde daarna het gezin en had een eigen handeltje. Helaas is zij getroffen door hoogteziekte (La Paz ligt op ongeveer 4000 meter zeehoogte). Eigenlijk zou zij moeten verhuizen naar een lager gelegen streek, maar wil dat in het belang van haar kinderen niet doen. Het oudste meisje in het gezin, Roxana, zorgt nu voor het gezinsinkomen. Zij geeft op particuliere basis taallessen en brengt soms € 200 per maand

binnen. Toch blijft er te weinig over om naast de gezinsuitgaven ook nog voor de ijverige Reynaldo de studiekosten te betalen. Zowel Maria als Reynaldo krijgen nu ondersteuning vanuit het studentenfonds. Als wij tijdens deze vastenactie goed over de brug komen, kunnen via dit fonds deze twee studenten en hopelijk ook anderen worden geholpen. De bus voor de vastenactie staat al in de kapel!

Jan Broeders

OVER INKEER EN OMMEKEER, VERGEVING EN VERZOENING

Poort naar nieuw leven is het thema van de Veertigdagentijd in de Boskapel. Nieuw leven wacht ons met Pasen, nieuw leven waarin wij anders omgaan met onszelf, met God en met elkaar. De poort naar dat nieuwe leven is vooral een poort van inkeer en ommekeer. In Apeldoorn, waar ik nu werk, heb ik een avond verzorgd over inkeer en ommekeer, vergeving en verzoening. Ik ging uit van twee verhalen uit het boek Genesis. Het eerste verhaal ging over Jacob, zoon van Isaäk, die weer een zoon is van Abraham. Jacob heeft een broer die eerder is geboren dan hij: Esau. Esau heeft het eerstgeboorterecht d.w.z. de zegen van vader Isaäk komt hem toe. Jacob bedriegt zijn blinde vader en ‘steelt’ de zegen. Brengt de zegen die hij zijn vader afgetroggeld heeft, hem geluk? Uit angst voor wraak vlucht hij en komt terecht bij oom Laban. Die buit hem uit. Na 7 jaar werken zou hij met diens mooie dochter Rachel mogen trouwen. Als het zover is wordt hijzelf bedrogen. Hij denkt met haar te trouwen en dan blijkt dat hij haar oudste zus Lea tot vrouw gekregen heeft. Als hij nog eens 7 jaar voor Laban werkt mag ook Rachel zijn vrouw worden. Lea en de slavinnen van zijn vrouwen schenken hem 10 zonen. Van Rachel krijgt hij twee zoons: Jozef en Benjamin. Bij elkaar samen heeft Jacob dus 12 zonen. Geleidelijk aan krijgt hij spijt van wat hij heeft gedaan. Het vreet aan hem. Hij is gevlucht voor zijn

broer Esau. Hij kan hem, maar ook God, niet recht meer in de ogen kijken. Daarom besluit hij het met Esau goed te maken en terug te gaan naar zijn geboorteland. Hij neemt zijn vrouwen, kinderen en vee mee. Voor hij bij Esau aankomt, vindt er een gevecht plaats, een worsteling. Hij vecht met God, met zich zelf, met zijn verleden en zijn bedrieglijke manier van leven. Dat werkt zuiverend. Hij wordt een nieuw mens, bevrijd van de last van wat hij gedaan heeft. En God geeft hem een nieuwe naam: Israël. Als hij bij Esau aankomt, sluit deze hem in zijn armen. De broers verzoenen zich met elkaar. Verzoening -waar het woord zoenen vandaan komt- betekent iemand tot vrede en vriendschap brengen. Daarbij worden afstanden overbrugd, verwijdering omgebogen tot toenadering en verstoorde relaties hersteld en vernieuwd.

Verzoening kan in de bijbel alleen na (1) inkeer en een besef van schuld en (2) ommekeer d.w.z. bekering die je ertoe brengt dat je andere, betere wegen gaat. Die weg is Jacob gegaan. Ook voor God werd hij een nieuw mens: Israël. Zijn 12 zonen, van Israël dus, maken dat het volk van Israël uit 12 stammen zal bestaan. Nu verder over Jozef. Hij is de lievelingszoon van Jacob, hij wordt door hem voorgetrokken en zijn broers zijn vreselijk jaloeers. Ze ergeren zich aan hem en willen zich van hem ontdoen. Ze gooien hem in een put en verkopen hem aan karavaandrijvers die op weg zijn naar Egypte. Ze vertellen hun vader dat hij door een wild dier verslonden is. Jacob is ontroostbaar. Jozef wordt verkocht aan de overste van de lijfwacht van de farao. Zijn vrouw wil hem verleiden. Jozef wijst haar af, maar op een dag grijpt ze zijn kleed. Hij ontvlucht het huis zonder zijn kleed. De vrouw verdraait het verhaal en Jozef komt in de gevangenis terecht. Daar verklaart hij de dromen van medegevangenen. Als later de farao zelf twee dromen heeft over 7 vette en 7 magere koeien en 7 dikke en 7 dunne aren, wordt Jozef erbij gehaald. Hij legt de dromen uit, laat zien dat ze te maken hebben met de welvaart van Egypte en doet voorstellen over hoe de magere jaren te boven te komen. De farao heeft vertrouwen in Jozef en in de God die met hem is, en benoemt hem tot onderkoning over het hele land.

De gehele aarde lijdt honger en komt naar Egypte, naar Jozef, om koren te kopen. Ook Jacob stuurt zijn oudste zoons erheen. Hij wil Benjamin niet verliezen en houdt hem thuis. Jozef herkent zijn broers, zij herkennen hem niet. Dan wordt het spannend: Jozef wil weten of zijn broers veranderd zijn. Hij staat erop dat ze Benjamin ophalen. Dat durven ze niet, want als Benjamin iets overkomt is het verdriet van hun vader niet meer te overzien. Maar Jozef staat er op. Hij stuurt ze weg, geeft ze koren mee en het geld dat zij betaalden. Eerst wil Jacob Benjamin niet laten gaan, maar als het koren op is, gaat hij overstag. Hij stuurt de broers met Benjamin terug naar Egypte om méér koren te kopen. Daar worden zij door Jozef onthaald. Jozef wilde Benjamin graag terugzien, maar hij wil ook weten hoe zijn broers nu met hem omgaan. Gaan ze met Benjamin om zoals ze ook met hemzelf zijn omgegaan? Hij verstoppt een zilveren beker in de zak met graan van Benjamin. De beker wordt als gestolen opgemerkt en Benjamin wordt tot dief bestempeld. Op zo'n vergrijp staat gevangenisstraf, soms ook de doodstraf. Dan gebeurt het wonder: een van de broers, Juda, staat op en richt zich tot Jozef, de onderkoning. In een verhaal van Karel Eykman bevat het pleidooi van Juda o.a. de volgende woorden: 'Edelachtbare, luister naar mijn smeekbeden. Ik vraag niet om vrij spraak voor Benjamin. Ik vraag alleen om mij gevangen te zetten in zijn plaats. Ik heb mijn oude vader plechtig gezworen dat Benjamin veilig zou terugkeren van onze tocht naar Egypte. Ik vraag u niet om medelijden met Benjamin of met mij. Ik vraag u om erbarmen met mijn vader. Hij heeft al zoveel verdriet om zijn andere zoon Jozef, die zijn oogappel was. Wij hebben Jozef, laat ik maar zeggen, doen verdwijnen. Wij vertelden vader dat hij dood was. Hij schrok daar zó van, dat hij er helemaal kapot van was, wanhopig en ontroostbaar is hij. Ik wist niet dat iemand zo ten onder kan gaan aan zijn ellende. Hij zit maar voor zich uit te staren, vastgeroest in zijn lot. Edelachtbare, geef mij anders de doodstraf en geef Benjamin de vrijheid. Neem mijn leven, maar laat Benjamin los'.

Het pleidooi van Juda raakt Jozef diep, het ontroert hem. Juda blijkt een echte broer te zijn die zijn leven wil geven om een broer te redden. Als zijn broers zó veranderd zijn, kan Jozef zich met hen verzoenen. Hij kan vergeven wat ze hem hebben aangedaan, want ze hebben geleerd van hun fouten en ze zijn een ander, een beter mens geworden. Jozef maakt zich aan zijn broers bekend en omhelst hen. De farao stemt in met zijn wens: de broers halen hun familie in Kanaän op om voortaan in Egypte te wonen. Zo geschiedde. Met het verhaal van Jozef wordt het boek Genesis afgesloten. Het volgende bijbelboek is het boek Exodus met zijn verhalen over de Uittocht uit Egypte. We weten nu hoe het volk Israël in Egypte terechtgekomen is.

Mogen ook wij, Boskapellers, tot inkeer en ommekeer komen, opdat wij ons verzoenen, met onszelf, met God en met andere mensen. Moge dat voor ons de poort zijn naar nieuw leven.

Julia van Wel

Voor u gelezen:

AUGUSTINUS' DE STAD VAN GOD, BOEK V (1)

Boek V gaat over de eigenlijke oorzaken van Rome's grootheid, maar al via de inleiding laat Augustinus weten waar hij staat. Die grootheid heeft niets te maken met de massa valse goden: "wij hebben daarover al uitvoerig gesproken en waar het ons gepast lijkt, zullen wij er nog wel eens iets over zeggen."

Rome's grootheid, zegt Augustinus onmiddellijk daarna, is niet te verklaren met het woord 'fortuna' (toeval) of met 'fatum' (lotsbeschikking). Fortuna omschrijft hij dan als horend bij gebeurtenissen die geen oorzaken hebben of waarvan de oorzaken niet in een redelijke opeenvolging passen, terwijl hij fatum aanduidt met wat in een bepaalde opeenvolging plaatsvindt, buiten de wil van God en van de mensen om. Augustinus maakt een voorbehoud: als iemand met fatum eigenlijk Gods wil of

macht bedoelt, dan mag hij die mening hebben, maar.... dan moet hij toch een andere term gebruiken. Augustinus drukt dat laatste wat streng uit met ‘linguam corrigat’, wat in de richting lijkt te gaan van ‘moet zijn woordgebruik corrigeren’ of misschien zelf ‘zijn taal kuisen’.

Augustinus gaat verder met diegenen aan te pakken die ‘fatum’ verbinden met de stand van de sterren. Verderop in boek V vermeldt hij dat ‘fatum’ afgeleid is van ‘fari’, spreken en verbindt hij fatum aan het woord van God. Hier beperkt hij fatum eerst tot waarzeggerij en voorspellingen op grond van de stand van de sterren. Hij verwerpt zowel de gedachte van sommigen die de invloed van de stand van de sterren losmaken van de wil van God als de mening van anderen dat die invloed juist de wil van God is. Vervolgens komt hij meteen met lange uiteenzetting over tweelingen die vrijwel altijd onder hetzelfde gesternte geboren zijn: het maakt niet uit of ze vlak na elkaar zijn geboren of niet, de conceptie was immers gelijktijdig? Als tweelingen tegelijk ziek zijn en tegelijk beter worden, dan hangt dat eerder samen met eenzelfde constitutie, voeding en leefgewoonte dan met hetzelfde of misschien juist een afwijkend gesternte. Esau en Jacob werden zó vlak na elkaar geboren dat de een de hiel van de ander vasthield en kijk wat een verschil, zo onderbouwt Augustinus met Genesis 25,24 zijn betoog. Astrologie is volgens Augustinus ‘vana scientia’, een valse wetenschap.

Iets anders is wat de Stoïcijnen onder ‘fatum’ verstaan, zegt Augustinus. Hij illustreert dat met een door Cicero vertaald citaat

van Homerus: “De harten van de mensen zijn zoals het licht is waarmee door vader Jupiter de vruchtbare aarde wordt beschenen.” (Odyssee 18, 136-7). Zij noemen ‘fatum’ met de naam Jupiter, in hun ogen de opperste God en zeggen dat de aaneenschakeling van de lotsbestemmingen van hem afhangt. Hoofdstuk 9 van boek V bestaat voornamelijk uit een weerlegging van de uitspraak van Cicero dat het kennen van de toekomst onmogelijk is voor God en mens. Augustinus is het met Cicero eens waar het diens verwerping van de astrologie betreft, maar niet met het ontkennen van Gods ‘scientia futurorum’, weten van de toekomst of voorkennis. Volgens Cicero is Gods voorkennis en de vrije wil van de mens niet tegelijk bestaanbaar. Hij kiest daarom voor de vrije wil van de mens en loochent daarmee de voorkennis van God. De keuze van Cicero óf geen God óf een God zonder toekomst is onzin, zegt Augustinus: God zonder kennis van de toekomst is God niet. Augustinus stelt dat het bestaan van God voorkennis inhoudt, maar zonder dat daarmee de vrije wil van de mens wordt opgeheven. Alles wat er gebeurt wordt teweeggebracht door oorzaken die met een wil te maken hebben, de wil van dat wezen dat de geest of de adem van het leven is, God zelf. God is de gever van alle kunnen, maar niet van alle willen. En fatum? Aan het eind van hoofdstuk 9 komt Augustinus met zijn definitie:

ik zou liever zeggen dat het fatum van de zwakkere de wil van de machtigere is, die hem

in zijn macht heeft, dan te aanvaarden dat door die opeenvolging van de oorzaken ... onze

vrije wilskeuze teniet wordt gedaan.

In de volgende twee hoofdstukken ontkent Augustinus in de lijn van het voorafgaande eerst dat er een ‘noodzakelijkheid’ is die de vrije wil van de mens te boven gaat. Daarna beschrijft hij God als de schepper en maker van al wat levend en al wat stoffelijk is. Dat betekent dat van God onmogelijk geloofd kan worden dat de koninkrijken van de mensen en hun heerschappijen en slavernijen buiten de wetten van Gods voorzienigheid vallen. Hier gebruikt

Augustinus niet de wat afstandelijke term ‘scientia futurorum’, maar ‘providentia’ dat behalve ‘voorzien’ ook opgevat kan worden als ‘voor iets zorgen’.

Eerder al heeft Augustinus verklaard dat Gods almacht samen met de vrije wil van de mens de grootheid van Rome veroorzaakt moet hebben. In de hoofdstukken 12 t/m 26 werkt hij dat uit.

Chris Dijkhuis

TALENT IN DE BOSKAPEL

We weten allemaal dat er heel wat talent rondloopt in de Boskapel. Toch ontdekte de redactie onlangs weer een heel onverwacht talent aan de piano in de vergaderruimte waar na de vieringen koffie en thee wordt gedronken. Aansluitend aan de verjaardag van Joost Koopmans kroop Guus Kocken stilletjes naar de piano en gaf daar een medley van bekende deuntjes ten gehore tot verbazing en genoegen van een aantal trouwe nablijvers. Ze speelde dat het een lieve lust was en er werd voluit door sommigen meegezongen. Joost was zo enthousiast dat hij zijn camera haalde en een paar foto’s van haar ‘schoot’. Eén daarvan willen we u niet onthouden. De foto is niet digitaal genomen en moest worden gescand, van daar dat de kwaliteit misschien iets te wensen overlaat. We wilden u deze oude dame aan de piano niet onthouden.

VERSLAG LEESGROEP 4 JANUARI 2008

Begin dit jaar kwam de leesgroep bij elkaar voor het bespreken van het in 200 000-voud verkochte *Sonny Boy* van Annejet van der Zijl. Dit is wat in de literatuur bekend staat als een niet-fictionele roman. Dat is een soort historische roman, gebaseerd op werkelijk geleefd hebbende mensen, waarin de auteur zijn eigen organisatie en selectie aanbrengt, zodat er een romanachtig aandoend boek verschijnt. Het heeft, iets wat je in gewone romans niet aantreft: een nawoord en een verantwoording achteraf samen met een lijst met gebruikte documenten als krantenknipsels, brieven en advertenties. In de reeks boeken die de leesgroep inmiddels heeft gelezen en besproken (een kleine tien boeken in totaal), neemt *Sonny Boy* een aparte plaats in. Op de avond dat we het boek bespraken kwamen individuele verhalen los over de tweede wereldoorlog (die in het boek een belangrijke plaats heeft). Eén van de groepsleden bracht zelfs brieven mee en uit

treinen geworpen, in potlood geschreven, briefjes uit een nalatenschap van verwanten van mensen die die brieven schreven en die de verschrikkingen van die oorlog niet hebben overleefd, net zoals de twee hoofdfiguren in het boek.

De ene figuur is een Surinaams jongetje (Waldemar), een langeafstandzweemmer die naar Nederland komt voor studie en carrière en de andere een jonge zelfstandige en ondernemende vrouw (Rika). De ene komt via via in het pension terecht dat Rika na de scheiding van haar man is begonnen. Wat tussen haar en haar eerste man als een laaiende verliefdheid begonnen was eindigde in verveling en frustratie voor haar. Ze nam de benen, verscheurd door verdriet om het verlies van bijna al haar kinderen en begon, zoals gezegd een pension. Als Waldemar als veelbelovend jongmens bij haar zijn intrek neemt gebeurt wat niemand had verwacht. Rika raakt opnieuw zwanger en Sonny Boy wordt geboren. Vreemd genoeg speelt deze figuur, die zijn naam aan het boek geeft, verder maar een bescheiden rol in het verhaal. De oorlog zet een lelijke streep door Rikas bloeiende ondernemerschap. De Atlantikwal van de Duitsers loopt min of meer door haar voortuin. Ze moet verkassen. In het nieuwe onderkomen helpt zij ondergedoken Joden en wordt verraden. Rika eindigt haar leven in een concentratiekamp en Waldemar wordt op de vlucht vanaf een schip, al zwemmend (!) door jongens van de Hitlerjugend neergeknald in de vloedlijn van de Oostzee, nog geen achtenveertig uur vóór het officiële eind van de oorlog. De jongens deden wat van hen verwacht werd in de heilsleer van hun onoverwinnelijke Führer

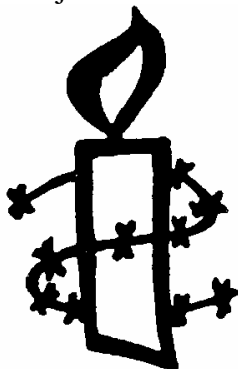
Afgesproken werd voor de volgende keer (4 maart) een experimentele roman onder de loep te nemen: *Extreem luid en ongelooflijk dichtbij* van de jonge Amerikaanse schrijver Jonathan Safran Foer.

Gerard Willems

VAN DE AMNESTYTAFEL.

Terwijl ik dit schrijf zijn de voorbereidingen voor de volgende actie alweer gestart, zondag 2 maart is er weer een brievenactie in de Boskapel. Hiermee worden overheden op misstanden, waarbij mensenrechten in de knel komen, gewezen. Dat hiermee goede resultaten geboekt worden blijkt onder andere uit het volgende.

Amnesty voerde vanaf 2005 actief campagne voor de rechten van lgbt's (lesbians, gays, bisexuals en transgenders) in Nicaragua. Dit land was destijds het laatste in Latijns-Amerika waar homoseksualiteit illegaal was. Inmiddels heeft de overheid van Nicaragua de wet waarin dit strafbaar was gesteld, geschrapt. In maart treedt namelijk een nieuwe wet in werking waarmee homoseksualiteit gelegaliseerd is. Voorheen stond op homoseksualiteit in Nicaragua een gevangenisstraf van één tot drie jaar.

Tenslotte nog een persoonlijke noot: dit zal mijn laatste stukje namens de Amnesty groep in de *Op De Hoogte* zijn, want na bijna drie jaar heb ik besloten om er toch mee te stoppen. Het is helaas net iets teveel hooi op mijn vork. Hierbij wil ik alle Boskapellers bedanken voor hun belangstelling voor én bijdrage aan het werk van Amnesty gedurende deze periode. Tevens wil ik u vragen om eens te overwegen of u de Amnestygroep zou kunnen aanvullen.

Heeft u vragen over wat dit zoal inhoudt, stel deze dan gerust aan een van de leden van de groep. Zij zullen sowieso doorgaan met het goede werk, want dit blijft nog steeds noodzakelijk, en succesvol, zoals hierboven maar weer eens getoond.

Namens de Amnesty groep, Theo Liskamp

PERSBERICHT

Zaterdag 23 februari 2008

Nederlandse première voor lang verloren gewaande Dachau Messe

Op zaterdag 23 februari 2008, de 127e verjaardag van Anno Sjoerd Brandsma, vindt in de Martinikerk in Bolsward de Nederlandse première plaats van de Dachau Messe (1944). Componist is de Duitse Benedictijner monnik en muziekpedagoog pater Gregor Schwake. Schwake componeerde de mis tijdens zijn gevangenschap in 1944 in het Duitse concentratiekamp Dachau. Het manuscript is pas zo'n 15 jaar geleden teruggevonden. De uitvoering van dit muziekstuk is een première voor Nederland. Het maakt deel uit van een avondvullend programma Muziek in het concentratiekamp, dat de afsluiting vormt van de expositie Enkele reis Dachau van het Titus Brandsma Museum.

Het programma voorziet voor de pauze in een lezing met muziek Brood met tranen over het muzikleven in de concentratiekampen door journalist / schrijver Theodore van Houten. Van Houten (1952) was van 1994-2006 artistiek directeur van de Stichting Film in Concert. Een van zijn specialismen is de zwiigende film en de originele muziek daarvoor. Ook publiceerde hij boeken over de componist Sjostakovich en over de Tweede Wereldoorlog. Sinds jaren werkt hij aan een boek over het muzikleven in de kampen van de Tweede Wereldoorlog. Zijn dochters Carice en Jelka hebben als (zingende) actrices grote internationale faam verworven in film en theater.

Na de pauze worden achtereenvolgens de Titus Brandsma-mis van Sietse Koopmans, enkele klassieke werken voor koperkwartet en de Dachau Messe uitgevoerd. Uitvoerenden zijn de koren Cantus Deo en St. Franciscus uit Bolsward onder leiding van Erwin de Ruijter. Begeleiding bieden organist Bob Bekema en het Wilhelmina Brass Kwartet uit Oosterend.

Dachau Messe

Gregor Schwake (1892-1967), een Benedictijner monnik uit het Duitse klooster Gerleve, was een in heel Duitsland bekende kerkmuziekpedagoog. In de jaren '30 organiseerde hij in honderden plaatsen in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk de zgn. volkszangweek voor volwassenen en schooljeugd, ter bevordering van de koorzang, de meerstemmige liturgische volkszang en orgelspel. Van zijn leerboekjes werden miljoenen exemplaren verkocht. Vanaf 1938 hield de Gestapo hem al vanwege zijn populariteit in het oog. Enkele maanden na zijn arrestatie kwam Schwake begin januari 1944 in het KZ Dachau terecht, waar hij in het priesterblok al snel de leiding van het koor op zich nam. De weinige tijd die naast de dwangarbeid in de plantage resteerde, gebruikte hij voor het componeren van onder meer de Dachau Messe. De mis kent een vierstemmige mannenpartij met een eenstemmige partij voor de volkszang. Ze

werd op zondag 24 september 1944 voor het eerst tijdens de eucharistieviering in de Dachauer priesterkapel uitgevoerd.

Slotakkoord expositie

De première op 23 februari 2008 vormt voor het Titus Brandsma Museum het slotakkoord van de succesvolle expositie Enkele reis Dachau. Priester & predikant op hetzelfde spoor, over de verzetsgeschiedenis van pater Titus Brandsma en dominee Jo Kapteyn, hun gezamenlijk verblijf in Amersfoort, de gevangenis in Kleef en het KZ Dachau, waar beide geestelijken kort na elkaar door ontbering, mishandeling en slavenarbeid omkwamen. Deze expositie is onlangs door het Nationaal Monument Kamp Amersfoort overgenomen; zij is op 28 januari geopend en tot 31 maart 2008 in Amersfoort te zien.

Algemene gegevens

De voorstelling Dachau Messe – Muziek in het concentratiekamp vindt plaats op zaterdag 23 februari 2008 in de Martinikerk te Bolsward (Groot Kerkhof 26). Aanvang: 20.15 uur. Entree: € 10,-. Verkoop uitsluitend aan de zaal.

PAASACTIVITEITEN IN DE VERWONDERING

Zondag 23 en maandag 24 maart organiseert De Verwondering een gratis paasbrunch, beide dagen van 13.00 - 16.00 uur. De paasbrunch is voor mensen die gezelligheid zoeken tijdens de paasdagen en/of voor mensen die zelf geen geld hebben voor een maaltijd. Wij verwennen de mensen met een driegangen menu. Zij maken zelf de keuze uit een bepaald aanbod. Misschien iets wat door u gemaakt is?

Tijdens de maaltijd is er een voordracht; een gedicht, een verhaal, waarin de boodschap van Pasen naar voren komt. Wij hopen dat Pasen voor de bezoekers en ons allemaal meer betekenis zal krijgen. Wilt u bidden voor de vrijwilligers en de bezoekers?

Dit alles is alleen mogelijk door de steun van vrijwilligers. Mensen die inrichten, koken, bedienen, iets vertellen en schoonmaken.

U kunt ook iets doen: we hebben mensen nodig die iets willen koken of een financiële bijdrage willen geven. Als u dit wilt kunt u uw gift overmaken op giro: 344133 t.n.v. Stichting De Verwondering, Nijmegen.

Als u iets wilt koken kunt u contact opnemen met Pieter 050296@student.che.nl of bellen met De Verwondering 024-3607575

*Daniël van der Zwan en Lize Kraaijenbrink
Coördinatoren Koffiehuis De Verwondering*

MEDEDELING

De ROEROM heeft een nieuw postadres. Het luidt:

De Roerom,
Gasthuisring 54,
Postbus 90105,
5000LA Tilburg.

Het telefoonnummer blijft 013-545 58 00. En het e-mail adres: redactie@deroerom.nl blijft hetzelfde.